

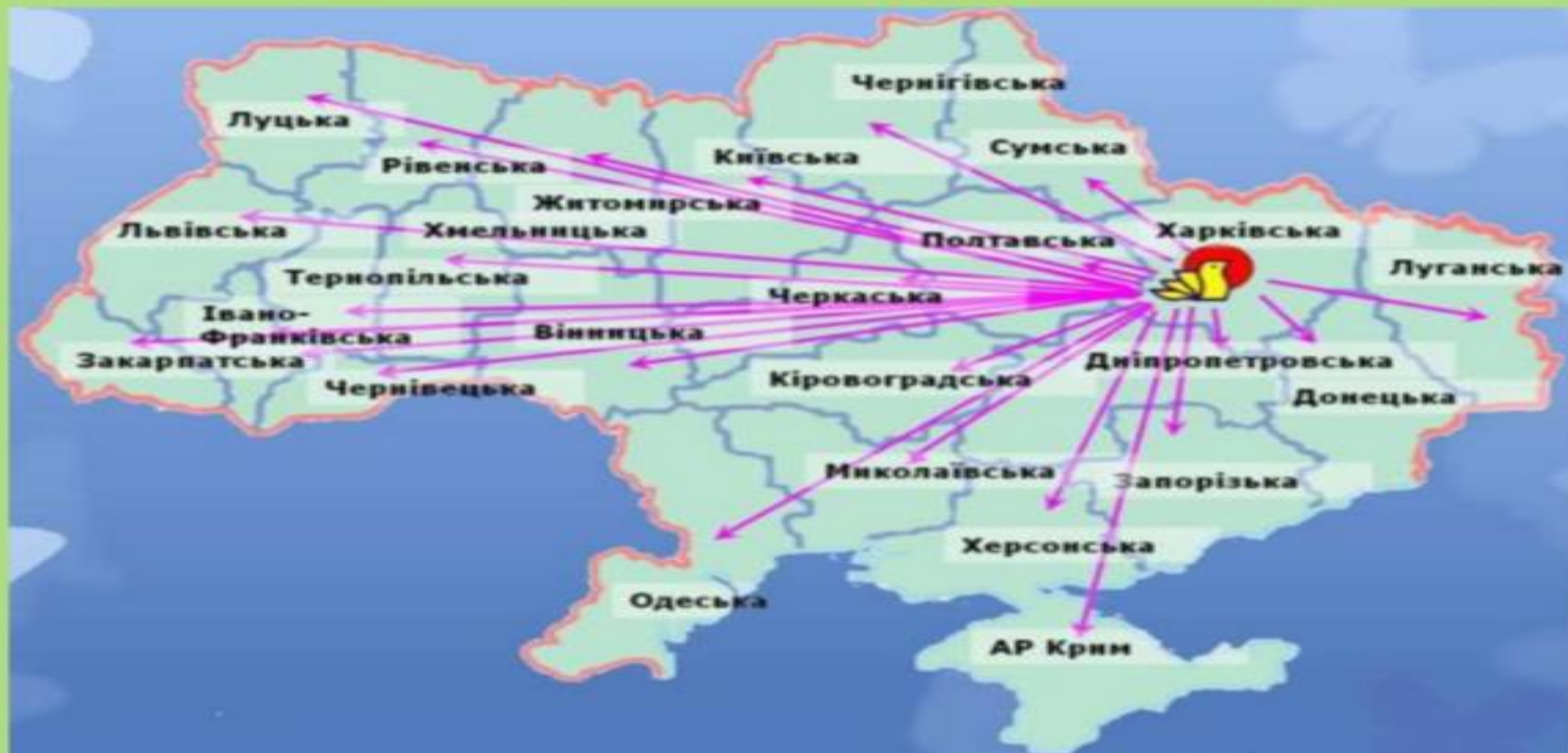
**ПЕРСПЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У
ПТАХІВНИЦТВІ**

План

- 1. Сучасний стан та тенденції розвитку птахівництва в світі та в Україні.*
- 2. Задачі та проблеми інтенсифікації птахівництва.*

Птахівництво на українських землях

Птахівництво є одним з найперспективніших напрямків діяльності галузі тваринництва не лише в Україні, а і в світі,

оскільки продукція птахівництва, як м'ясного, так і яєчного, спрямована на забезпечення харчових потреб населення і продовольчої безпеки держави.

У галузевій структурі частка птахівництва є досить вагомою і становить близько 40- 60% від загального виробництва продукції тваринництва.

На сьогодні птахівництво – практично єдина галузь тваринництва, яка здатна нарощувати обсяги виробництва і збільшувати чисельність наявного поголів'я.

Зараз у світі для споживання виробляється близько 700 млрд яєць за рік.

В окремих частинах світу, особливо в Північній Америці (та останнім часом і в Європі), виробництво та збут яєць є прерогативою великих торговельних мереж («Big Business»).

Діяльність таких мереж вимагає значних виробничих одиниць зі стандартизованою якістю продукції при невисоких заготівельних витратах.

Специфіка галузі визначається біологічними властивостями птиці:

- інтенсивним обміном речовин, скоростиглістю,
- великою плідністю
- короткий виробничий цикл,
- найдешевше із всіх видів худоби вирощування 1 ц приросту,
- найнижчі витрати праці.

У 2022 році загальне поголів'я птиці в індивідуальних господарствах складає 88 млн голів.

Поголів'я птиці в сільськогосподарських підприємствах:

- *на 1 січня 2022 року становило 119 млн голів,*
- *проти 109 млн голів роком раніше.*

За рік експорт української курятини зріс на 30%.

Так, у 2021 році Україна експортувала курятини на 716 млн дол., тоді як у 2020 році — на 554 млн дол.

Головними покупцями української птиці за кордоном з початку року були:

- Саудівська Аравія (189 млн доларів),**
- Нідерланди (136 млн доларів)**
- та Словаччина (40 млн доларів).**

Найбільший в Україні виробник і експортер курятини:

- міжнародна компанія МХП Юрія Косюка,
- у 2021 році експортувала 402,3 тис. тонн курятини проти 373,7 тис. тонн у 2020 році (+8%).

Лише за четвертий квартал минулого року МХП зміг наростити експорт на 11% до 104,8 тисяч тонн курятини.

За останні 5 років в Україні спостерігається поступове зростання виробництва м'яса птиці за рахунок швидкого нарощування промислових потужностей для відгодівлі курчат-бройлерів в великих холдингових компаніях:

- **«Миронівський комбінат хлібопродуктів»,**
- **«Гаврилівський комплекс»,**
- **«Лангут-бройлер» тощо.**

Вирощуванням бройлерів частково займається і населення.

Для комплектування товарних стад сільськогосподарських підприємств і населення загальне поголів'я племінної птиці в репродукторних господарствах повинно становити близько 2,0 млн голів.

У фермерських і селянських господарствах в основному буде використовуватися птиця вітчизняної селекції (креси, породи),

яка найбільш пристосована до місцевих умов утримання, менш вибаглива до кормів та має високу життєздатність.

Для цього вже зараз є частково створена власна племінна база:

- племінні заводи
- та племптахорепродуктори 1-го і 2-го порядку (ППР-1 і ППР-2).

Для забезпечення фермерських і селянських господарств добовим молодняком птиці вітчизняної селекції необхідно мати поголів'я в ППР-2 близько 700 тис. голів.

Для комплектування цих стад необхідні племптахорепродуктори 1-го порядку потужністю 50 тис. голів, які будуть комплектувались із племзаводів, поголів'я птиці в яких повинно складати 20 тис. голів.

Для виробництва яєць в Україні використовують промислові кроси як з білою, так і з коричневою шкаралупою яєць, в основному зарубіжних селекційних фірм,

оскільки ці кроси в умовах інтенсивних технологій характеризуються високими показниками продуктивності.

При цьому рівень генетичного потенціалу за несучістю знаходиться в межах 303-317 штук яєць на початкову несучку за продуктивний період як для «біло-шкаралупних», так і для кросів з коричневою шкаралупою яєць.

Кількість яєчної маси, отриманої від такої птиці, знаходиться на рівні:

з 18,5-20,0 до 19,3-20,3 кг на початкову несучку відповідно вищезазначених кросів.

Населення, як правило, використовує:

- яєчно-м'ясні породи

- і популяції курей вітчизняної селекції,

які мають нижчі показники несучості, ніж яєчні високопродуктивні промислові кроси, але менш вибагливі до умов годівлі та утримання.

За рік продуктивності (52 тижні) перевага птиці закордонної селекції становить 4-9 шт. яєць, але в перерахунку на отриманий добовий молодняк це відношення змінюється в бік птиці вітчизняної селекції 226-236-243 голів (113-118-121 добових курочок).

Таблиця 3.Топ— 9 компаній на внутрішньому ринку харчових яєць

Місце у рейтингу	Назва компанії	Обсяги експорту, млн шт	Частка в експорті	Сума валютних надходжень, млн дол.	Частка ринку
1.	Агрохолдинг «Авангард»	832,1	46,7	43,5	16,7
2.	ТОВ Ясенсвіт	367,8	20,7	19,5	9,9
3.	Група компаній «Інтер-Запоріжжя»	342,8	19,3	17,8	7,4
4.	ТОВ «Березанська птахофабрика»	121,2	6,8	6,2	1,7
5.	ТОВ «Птахофабрика «Поділля»	31,0	1,7	1,9	1,4
6.	ПАТ «ПФ Тернопільська»	29,4	1,6	1,1	1,2
7.	ТОВ «Птахофабрика Київагро»	20,0	1,1	0,9	0,7
8.	ТОВ «Баштанська ПФ»	9,0	0,5	0,5	0,2
9.	ТОВ «Крупецький комбікормовий завод»	8,3	0,4	0,4	1,2

Для виробництва м'яса індиків: використовують кроси важкого і середнього типу;

качок – як промислові кроси з високим вмістом жиру в тушці, так і окремі породи, добре пристосовані до умов України і з пониженим вмістом жиру в тушці;

гусей – породи важкого, середнього і легкого типу.

В останні роки в Україні почали займатись також розведенням перепелів та досить екзотичної птиці – страусів, фазанів.

Всього по всіх видах птиці зараз працює близько 170 племінних птахівничих господарств, із них:

- статус племінного заводу (ПЗ) присвоєно 10 господарствам,
- племптахорепродуктора першого порядку – 13,
- племптахорепродуктора другого порядку – 141.

Враховуючи специфіку генетико-селекційної роботи, в племзаводах займаються:

- виведенням нових ліній, кросів та порід сільськогосподарської птиці,
- поліпшують деякі господарчо корисні ознаки або підтримують їх на досягнутому рівні у вже існуючих селекційних досягненнях.

Для цього в племзаводі проводиться поглиблена селекційно-племінна робота з індивідуальною оцінкою за комплексом господарсько корисних ознак кожної самки і самця при врахуванні також показників батьків, сестер, напівсестер.

В племзаводі знаходиться найбільш цінний у генетичному відношенні племінний матеріал – це є національне надбання.

Стадо, яке знаходиться у племінному заводі, називається селекційним і розводять в ньому вихідні лінії кросу (породи).

З племзаводу ці лінії у певному співвідношенні реалізують:

племптахорепродукторам 1-го порядку,

де їх схрещують за прийнятою для кожного кросу схемою, і це стадо у ППР-1 називають прабатьківським.

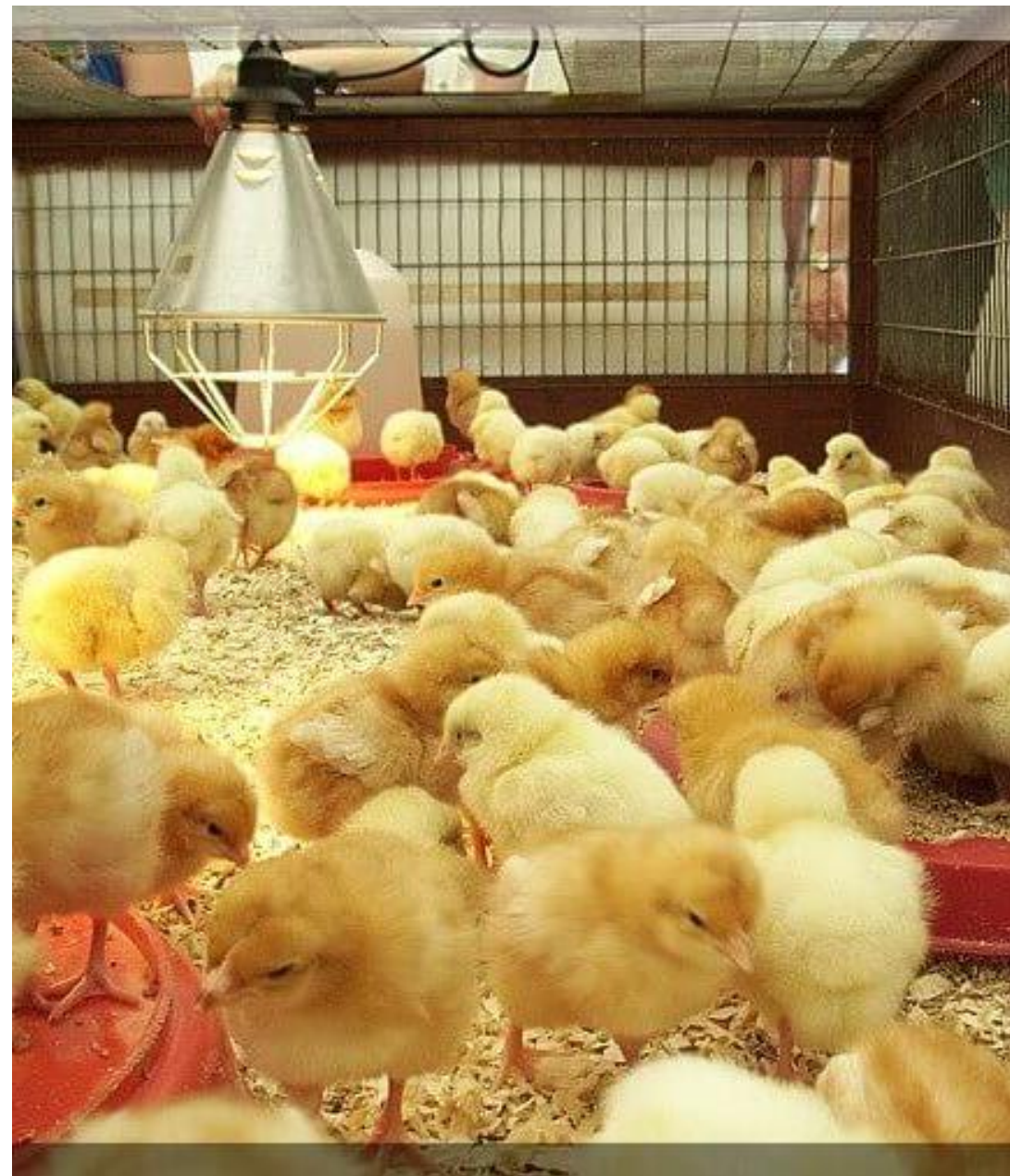
Воно служить для одержання батьківських і материнських форм кросу, які передають племптахорепродукторам другого порядку, де їх схрещують і видають товаровиробникам яєць чи м'яса птиці фінальний гібридний продукт (якщо це крос) чи чистопорідну птицю (якщо це порода).

Таким чином, в кожному із цих типів племгосподарств якість племінної продукції різна, тому і ціна неоднакова:

- найменша вона на продукцію із ППР-2 (батьківські форми),
- найбільша – із племзаводу (прабатьківські форми).

Високопродуктивні кроси чи породи птиці які одержують у цьому ланцюзі племінних господарств, можна одержати тільки при дотриманні чіткої схеми відтворення птиці.

Основні продукти птахівницької галузі (яйця та м'ясо):

є найбільш доступною формою білку та входять в розряд товарів першої необхідності, доцільно вважати вирішення проблеми забезпечення безперебійної дії ланцюга «племінний матеріал – товарна продукція» **найбільш стратегічними завданнями держави.**

Тому у світі існують різні підходи створення та розповсюдження племінного матеріалу для забезпечення безперебійної роботи птахівницької галузі.

У світі

Аналіз загальних тенденцій розвитку світового птахівництва (курівництва) дає можливість виділити декілька напрямків подальшого розвитку, які притаманні для всієї галузі:

- у птахівництві всього світу для виробництва яйця використовуються лише гібриди.

-Необхідні для цього батьківські форми пропонуються на ринку.

Продаж батьківських форм включає:

- надання спеціальних знань по утриманню, годівлі та ветеринарної безпеки.

Всі окремі технологічні системи (селекція, розмноження, виробництво товарної продукції, подальша переробка й збут) – чітко розділені.

Якщо наприкінці 60-х на ринку працювало близько 52 племінних фірм,

то на сьогодні залишилося тільки два холдинги та незначна кількість невеликих фірм, які мають окреме «національне» значення.

Так, наприклад:

В яєчному птахівництві компанія «Ломанн Тірцухт»:

- для Східної та Західної Європи реалізує гібридів «Класік» з білим та коричневим забарвленням оперення із середньою масою яєць;
- для США та Мексики – «Ломанн Літе», з меншою величиною яєць;
- для Ізраїля напроти – крупнояєчні «ЛСЛ Екстра».

У Південній Америці перевагу віддають кросу «Ломанн Сільвер», кури якого зносять яйця з масою близько 60 грамів,

а в Європі користується попитом той же крос, але із зменшеною масою яєць та більш пристосований для утримання на вигулі.

В м'ясному птахівництві подібну тенденцію можна простежити на прикладі селекційної компанії «Aviagen Group Ltd»,

яка об'єднує фірми «Росс», «Арбор Ей-керс» і «Ломанн Індіан Рівер».

Створювані м'ясні кроси курей також мають, як і яєчні, значну різноманітність та специфічність.

Наприклад:

- кроси торгівельної марки «Ross» охоплюють весь спектр:
- від «Росс ПМ-3» (материнська форма є носієм гена карликовості)
- до «Росс 700» (бройлери мають меншу швидкість росту, але в кінці вирощування сягають значно більших показників, у порівнянні з іншими кросами, маси тіла та виходу грудних м'язів).

ОТЖЕ, розвиток світового племінного птахівництва зосереджено на двох окремих напрямках:

По-перше, це стосується економічно обґрунтованих підходів щодо консолідації та монополізації крупних селекційних програм (фірм) по створенню промислової м'ясної та яєчної птиці

(наприклад, об'єднання генетичних ресурсів індиків провідних світових брендів «Nicholas Turkey Breeding Farms» (Nicholas) і «British United Turkeys» (BUT) та входження їх до селекційної компанії «Aviagen Group Turkey Breeding»), *які частково враховують національні особливості населення тих чи інших країн* (білі, кремові або коричневі яйця, які мають високу чи знижену масу).

По-друге — розвиток (значно менших за капіталом та ринком збиту) регіональних селекційних програм (фірм), які знаходяться в окремій країні чи регіоні та враховують місцевий менталітет.

Основним напрямком діяльності таких підприємств:

- є створення та розповсюдження різноманітної за кольором оперення та напрямку продуктивності птиці.

Подібні тенденції в розподілі ринків серед виробників та користувачів селекційної продукції

можливо було б віднести за рахунок нерозвинутості галузі птахівництва,

але необхідно враховувати великий народний попит на різнокольорову «присадибну» птицю

та сучасні технології отримання «екологічно чистої» продукції.

Так, співвідношення виробництва «кольорового курчати» – марка) в країнах Південно-Східної Азії :

- (В'єтнам – 80%, Тайвань – 60%), Південної Америки (40-50%).

В Північній Африці (Єгипет) національною традицією є приготування курчати «Baladi» (кольорове курча, яке готується на очах спостерігачів – клієнтів).

В той же час в розвинутих країнах постерігається наступне:

- **наприклад**, уряд Швейцарії в межах підтримки індивідуального сільського господарства заборонив промислове виробництво продукції птахівництва.

Подібні тенденції щодо отримання екологічно чистих продуктів птахівництва відмічаються в державах Західної та Південної Європи (Франція, Італія, Греція).

Тому в світовій птахівничій індустрії виробництво продукції під назвою «рожева марка» («label rouge») вже багато років займає провідне місце (Франція, Португалія, Іспанія тощо).

Відповідно до цього на ринку з'являються і нові продукти кольорових курчат для органічного виробництва, наприклад:

- **об'єднання Кобб (Cobb) + Гібро (Hybro) + Сассо (Sasso) + Кабір (Kabir) реалізує «Cobb Sasso 150»;**
- **Росс (Ross) + Авіаген (Aviagen), відповідно – «Ross Rowan».**

В державах Центральної Європи (Чехія, Польща, Словаччина та інші) у присадибному птахівництві зараз знаходиться значна кількість курей,

які забезпечують виробництво близько 50% з усіх товарних яєць.

Потреби населення цих країн в подібній птиці вирішується за рахунок національного генофонду

та створення нової гібридної різнокольорової птиці.

Подібні тенденції щодо розподілу поголів'я птиці та валового виробництва яєць спостерігаються також в Україні та інших державах СНД.

Таким чином, аналізуючи сучасні тенденції розвитку племінного птахівництва в світі,

можна визнати значну подібність підходів щодо формування системи племптахогосподарств в різних країнах, в тому числі і в Україні.

З одного боку,
це племінні стада високопродуктивної птиці,
від якої на спеціалізованих підприємствах отримують
яйце та м'ясо,
і виробництво цієї продукції має стабільний рівень
зростання;
з іншого боку,
національні особливості та постійно зростаючий попит на
«екологічно чисту» продукцію («органік»),
що призводить до конкурентоспроможності птиці
вітчизняної селекції, розповсюдження якої зосереджено у
рамках генетикоселекційної системи.

Контрольні питання:

- 1. У чому полягають переваги галузі птахівництва перед іншими напрямками тваринництва?*
- 2. Опишіть сучасний стан птахівництва в світі.*
- 3. Опишіть сучасний стан птахівництва в Україні.*
- 4. Розкажіть про два напрямки світового розвитку племінного птахівництва.*
- 5. Перерахуйте біологічні властивості птиці.*